

AKÝCH CHCEME UČITEĽOV A UČITEĽKY?

Tretia správa o zisteniach z reprezentatívneho prieskumu verejnej mienky o vzdelávaní na Slovensku

Bratislava | 4. jún 2015 – Zlepšenie prístupu učiteľov k žiakom a viac spolupráce medzi rodinami a školami sú požiadavky, ktoré ľudia kladú na naše školy, vyplýva z prieskumu verejnej mienky realizovaného v rámci kampane [Chceme vedieť viac o budúcnosti vzdelávania na Slovensku](#). Otázky sa zameriavali na predstavy ľudí o učiteľskej profesii, očakávania a nároky, ktoré sa na učiteľov kladú, ako aj na podmienky, v ktorých by mali pracovať.

Učiteľské poslanie

Ľudia na Slovensku majú rôzne predstavy o tom, čo znamená byť dobrým učiteľom. **Väčšina respondentov je však presvedčená o tom, že učitelia sú tu pre všetky deti**, a to bez ohľadu na to, či kvalitu školy posudzujú podľa vzdelávacích výsledkov alebo podľa spokojnosti žiakov. To, že by učitelia mali venovať pozornosť každému žiakovi, si myslia vyše dve tretiny (69%) respondentov ([graf 3.1 na zdieľanie](#)), pričom ženy a rodičia školopovinných detí toto presvedčenie vyjadrovali častejšie.

“ ”

Elena Gallová Kriglerová z kampaňového tímu to vysvetľuje ([audio na stiahnutie](#)) tým, že „rodičia školopovinných detí školu zažívajú dennodenne a uvedomujú si, že deti môžu mať lepšie aj horšie dni a rozmanité potreby, ktoré by učitelia mali vedieť zohľadniť.“

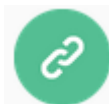

K tvrdeniu, že učitelia by sa mali venovať najmä deťom, ktoré sa chcú učiť, sa prikláňa iba niečo vyše desatina (13%) ľudí. Pohľad na učiteľskú profesiu sa nelíši podľa veku ani dosiahnutého vzdelania.

Dobrí učitelia vedia pri učení zohľadniť potreby rôznych detí, nielen identifikovať najväčšie talenty v triede. Spoznanie potrieb jednotlivých žiakov a ich využitie pri učení všetkých, je dôležité pre 59% respondentov, zatiaľ čo rozvíjanie najväčších talentov podporuje iba 18% z nich ([graf 3.1 na zdieľanie](#)). Ženy a najmladší respondenti vo veku 18-24 rokov sa výraznejšie priklonili k zohľadňovaniu rozmanitých potrieb.

fb.com/chcemevedietviac

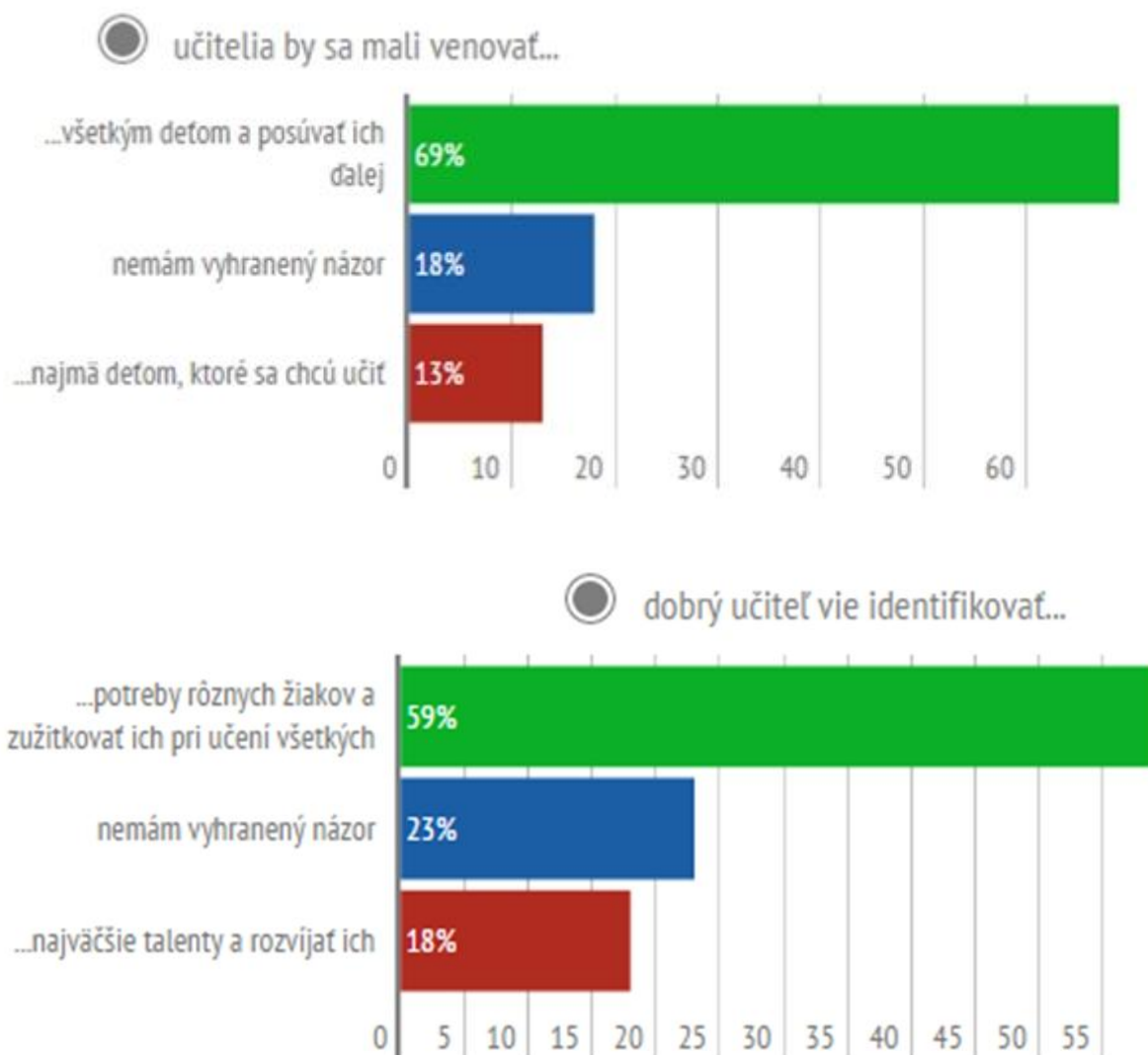

www.chcemevedietviac.sk

vsetci@hcemevedietviac.sk

GRAF 3.1 | POSLANIE UČITEĽA OČAMI VEREJNOSTI

Zdroj: chcemevedietviac.sk | TNS Slovakia pre kampaň Chceme vedieť viac o budúcnosti vzdelávania na Slovensku

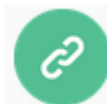
Tí respondenti, ktorí si myslia, že dobrý učiteľ sa venuje všetkým deťom, zároveň podporujú skupinové učenie, ktoré považujú za efektívne.

Ako uvádza **Peter Drál'** z tímu kampane ([audio na stiahnutie](#)), „dobrý učiteľ už dnes v predstavách ľudí nestojí za katedrou, neprednáša a nediktuje poznámky, ale vymýšľa rôzne spôsoby, ako zapojiť všetkých žiakov a dávať im rôznorodé podnety pri učení sa.“

fb.com/chcemevedietviac

www.chcemevedietviac.sk

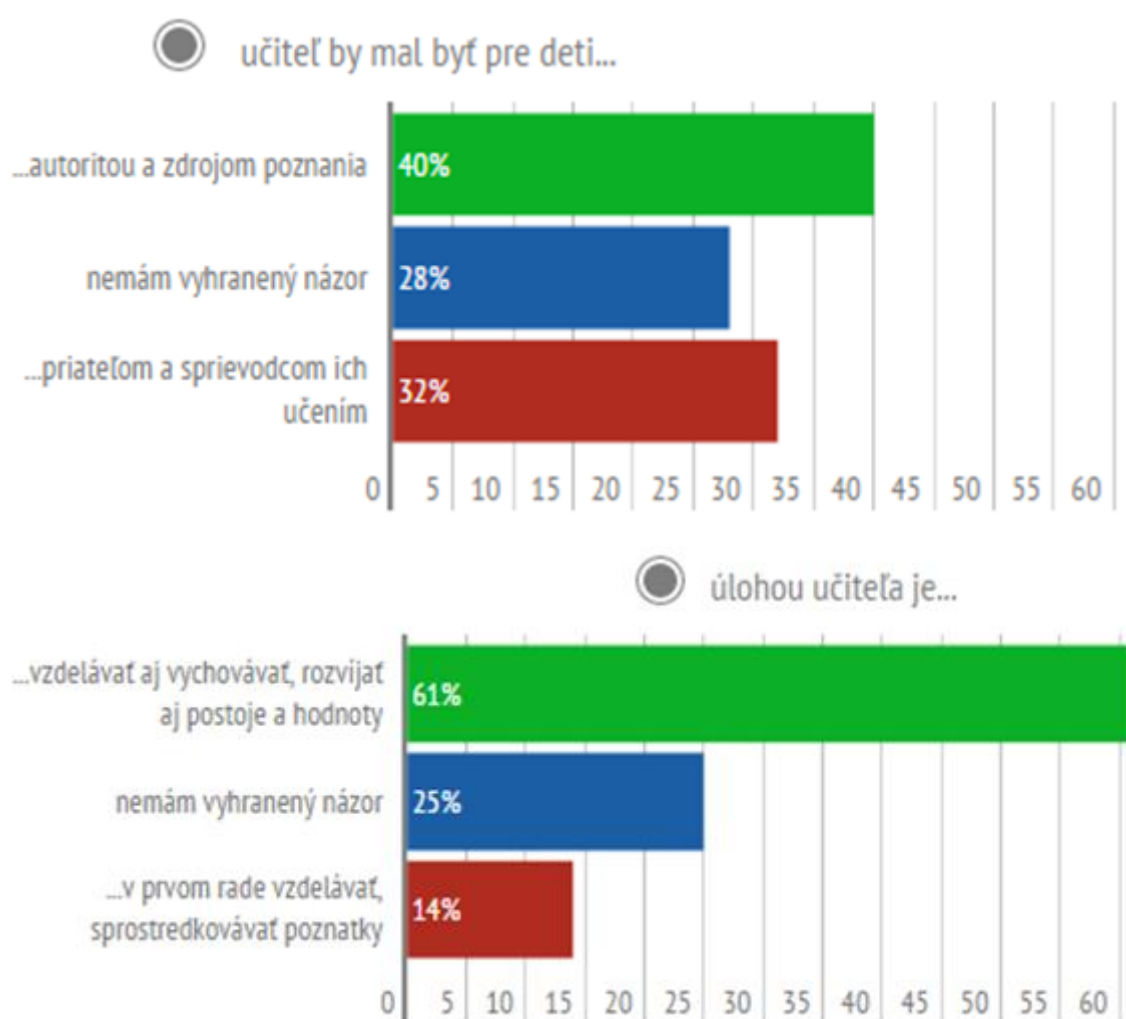
vsetci@chcemevedietviac.sk

Autorita či priateľ? Zdroj poznania alebo sprievodca učením?

Očakávania a nároky, ktoré sa na učiteľov kladú, sú dôležité pre ich profesijnú prípravu a zároveň ovplyvňujú to, ako sa práca konkrétnych učiteľov hodnotí. Rozdelenie verejnosti podľa toho, či za ukazovateľ kvality vzdelávania považujú študijné výsledky alebo spokojnosť žiakov, sa odrazilo aj vo vnímaní roly učiteľa.

Časť respondentov (40%) je presvedčená, že **dobry učiteľ by mal byť skôr autoritou a zdrojom poznania**. Menšia, no taktiež významná časť verejnosti (32%) si myslí, že **dobry učiteľ by mal byť pre deti priateľom a sprievodcom ich učením**. Zvyšok respondentov sa jednoznačne nepriklonil ani k jednej z týchto možností, čo môže znamenať aj to, že dobrý učiteľ má kombinovať obe tieto charakteristiky ([graf 3.2 na zdieľanie](#)).

GRAF 3.2 | AKÝCH UČITEĽOV SI PRE DETI ŽELÁ VEREJNOSŤ?

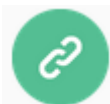

Zdroj: chcemevedietviac.sk | TNS Slovakia pre kampaň Chceme vedieť viac o budúcnosti vzdelávania na Slovensku

Ženy, najmladší respondenti, rodičia školopovinných detí a ľudia s nižším vzdelaním sa výraznejšie prikláňajú k predstave učiteľa ako priateľa a sprievodcu učením. Starší respondenti (45 a viac rokov) a ľudia s vysokoškolským vzdelaním zas viac inklinujú k tradičnejšej predstave učiteľa ako autority a zdroja poznania.

fb.com/chcemevedietviac

www.chcemevedietviac.sk

vsetci@chcemevedietviac.sk

Ukazuje sa tiež, že **ľudia s vysokoškolským vzdelaním na svoje deti kladú vysoké nároky a viac vyžadujú individuálne úspechy**. Autoritu učiteľa a množstvo poznatkov, ktoré deťom odovzdá, vnímajú ako niečo, čo k tomu môže prispieť. Tí respondenti, podľa ktorých je dôležité, aby sa dieťa v škole cítilo dobre a dostávalo podporu a uznanie, vnímajú učiteľa skôr ako priateľa a sprievodcu učení.

“ ”

„Učiteľ ako autorita a zdroj poznania je iný ako učiteľ, ktorý má byť priateľom a „iba“ sprievodcom pri učení. Učenie sa od niekoho je odlišné od učenia sa s niekým a súvisí nielen s tým, aký diel zodpovednosti za vzdelávanie kladieme na učiteľov, ale aj do akej miery dôverujeme deťom a akú úlohu prisudzujeme rodičom. Na učiteľskú profesiu kladieme rôzne nároky, ktoré môžu byť vo svojich dôsledkoch aj protichodné. Ich vyjasnenie je však dôležité pre férové posudzovanie kvality učiteľskej práce,“ komentuje zistenie **Drál** ([audio na stiahnutie](#)).

Učiteľ podľa prevažnej väčšiny ľudí nielen vzdeláva, ale aj rozvíja postoje a hodnoty detí. Myslí si to 61% respondentov ([graf 3.2 na zdieľanie](#)) a k tomuto tvrdeniu sa výraznejšie prikláňajú ženy a ľudia strednej generácie vo veku 35-44 a 45-54 rokov. To súvisí aj s prevládajúcim presvedčením, že výchova k morálnym zásadám nie je v dnešných školách dostatočná. Viac ako polovica (57%) rodičov školopovinných detí si myslí, že sa zhoršila oproti obdobiu, kedy školu navštevovali oni sami.

Spolupráca verzus súťaživosť

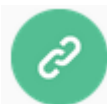
Dobrá učiteľ deti skôr podporuje v tom, aby si pomáhali (55%), než aby v súťaži vynikli (15%). K vzájomnej pomoci sa viac prikláňajú ženy, zatiaľ čo vysokoškolsky vzdelaní sú zo všetkých vzdelanostných kategórií najviac presvedčení o prínose súťaživosti. Rodičia školopovinných detí viac podporujú spoluprácu a až takmer tretina (30%) všetkých respondentov v tejto otázke nemá vyhranený názor ([graf 3.3 na zdieľanie](#)).

“ ”

„Na svete existujú vzdelávacie systémy, ktoré za svoje základné východisko považujú napĺňanie potrieb detí, zatiaľ čo iné sú viac zamerané na zvyšovanie vzdelávacích výkonov. Dôraz na podporu a spoluprácu a aj dôraz na výkon a súťaživosť môžu viesť k dobrým výsledkom, no sú to odlišné princípy, na ktorých je vzdelávanie postavené. Na Slovensku nebadáť výrazný príklon ľudí iba k jednému z týchto prístupov, no čoraz častejšie sa v diskusiách o vzdelávaní zdôrazňujú potreby detí. To je pre náš výkonovo a súťaživo orientovaný systém veľká výzva, ktorú zatiaľ nedokáže naplniť,“ dopĺňa **Drál** ([audio na stiahnutie](#)).

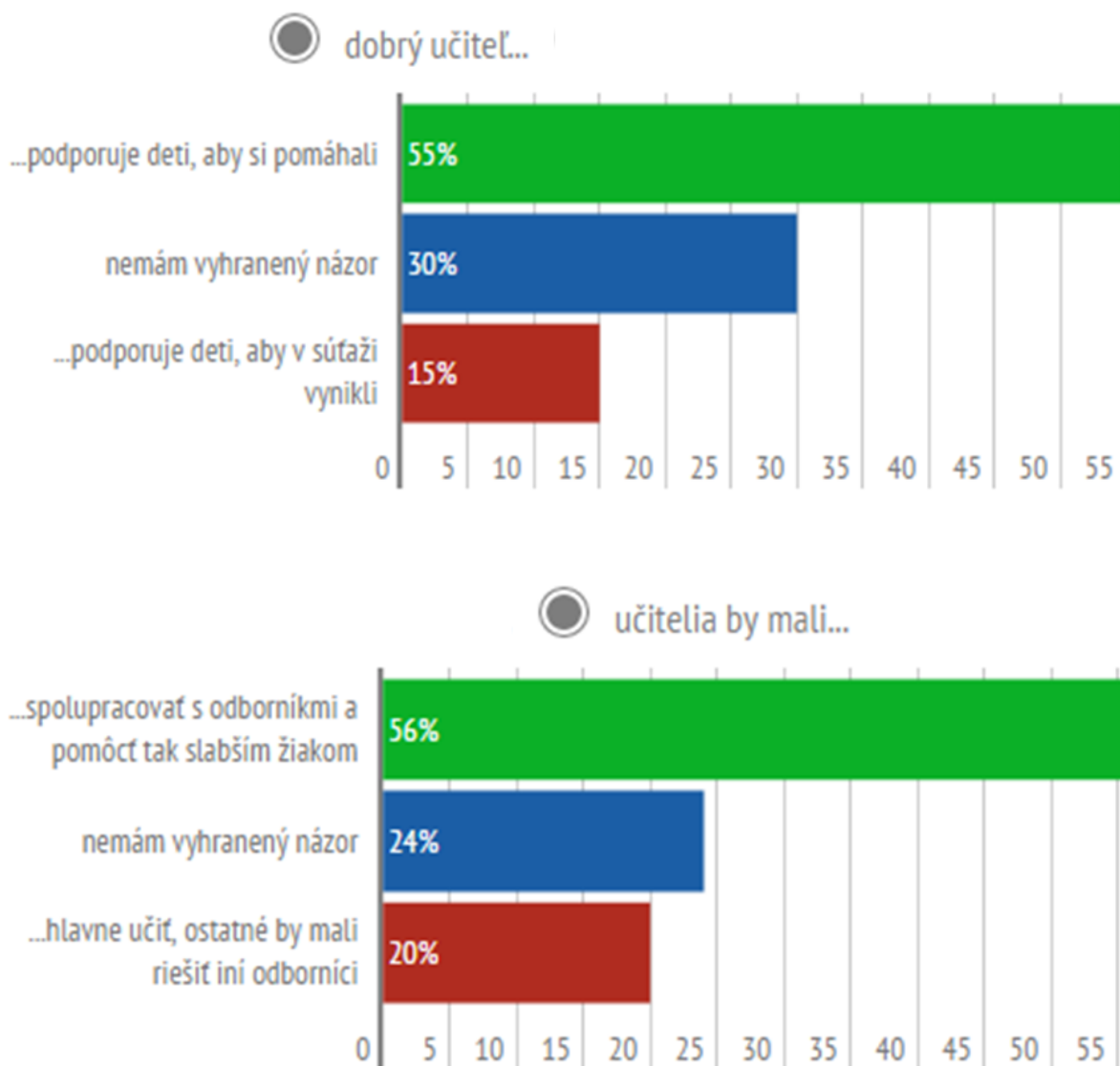

V otázke obsahu vzdelávania sa respondenti skôr prikláňajú k názoru, že učelia vedia najlepšie, čo a ako majú učiť (52%). Tí, ktorí si to myslia, zároveň väčšmi podporujú to, aby bol učiteľ autoritou. Len 18% respondentov si myslí, že obsah vzdelávania by mali ovplyvňovať aj žiaci. Podobne ani rodičia by

podľa prevažujúceho názoru nemali zasahovať do vyučovania, pretože nie sú na to kvalifikovaní (48%). K tomuto názoru sa priklonili najmä starší a vzdelanejší respondenti. Zapájanie rodičov priamo do vyučovania podporuje necelá štvrtina respondentov (24%).

GRAF 3.3 | AKO ĽUDIA VNÍMAJÚ ÚLOHU UČITEĽA VO VZDELÁVANÍ DETÍ?

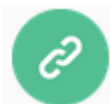
Zdroj: chcemevedietviac.sk | TNS Slovakia pre kampaň Chceme vedieť viac o budúcnosti vzdelávania na Slovensku

Učiteľ nie je vnímaný ako sám vojak v poli a mal by podľa ľudí dostávať podporu aj od iných odborníkov, aby vedel pomôcť i slabším žiakom (56%). K presvedčeniu, že učitelia by mali hlavne učiť a všetko ostatné by mali riešiť iní, sa prikláňa iba pätina (20%) respondentov ([graf 3.3 na zdieľanie](#)).

Veková kategória 25-34-ročných spoluprácu s inými odborníkmi podporuje najviac, zatiaľ čo najstarší respondenti vo veku 55-65 rokov si najčastejšie myslia, že učiteľ by mal len učiť. Na konkrétne formy spolupráce učiteľov s ďalšími odborníkmi sa prieskum nezameriaval, no bez ohľadu na konkrétne nastavenie si spolupráca vyžaduje kvalitnú metodickú prípravu učiteľov.

fb.com/chcemevedietviac

www.chcemevedietviac.sk

vsetci@chcemevedietviac.sk

Čo sa má zmeniť?

Ľudia na Slovensku vo všeobecnosti nie sú spokojní s tým, ako učitelia k žiakom pristupujú. Viac než tri štvrtiny (76%) respondentov si myslia, že by sa ich prístup mal zlepšiť, pričom túto požiadavku formulovali všetky kategórie respondentov, a ešte o čosi výraznejšie rodičia so školopovinnými deťmi. Zároveň, traja zo štyroch (71%) ľudí sú presvedčení, že **vyučovanie by malo byť viac postavené na vzájomnej spolupráci medzi samotnými žiakmi**. O čosi výraznejšie to podporujú ženy a respondenti vo veku 25-34 rokov. Takmer polovica (48%) respondentov si myslí, že **do procesu vzdelávania by sa mali intenzívnejšie zapájať aj rodičia** ([graf 3.4 na zdieľanie](#)).

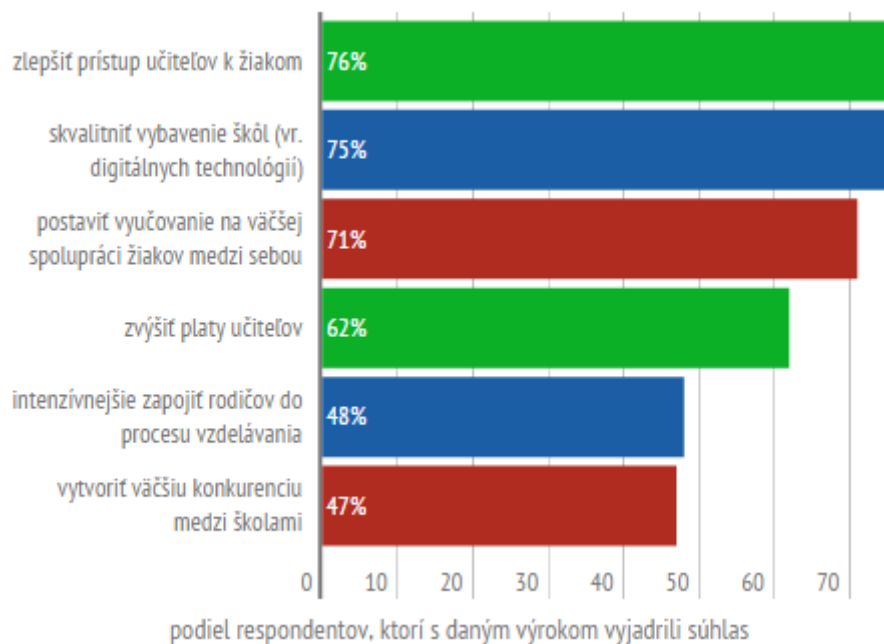
“ ”

„Na Slovensku sú škola a rodina oddelenými svetmi. Mnohí rodičia sa s učiteľmi stretávajú len na rodičovských združeniach, prípadne ak v škole vznikne nejaký problém či konflikt. Stále ešte nie sú partnermi pri vzdelávaní detí. Pritom rodičia a učitelia ich poznajú z rôznych stránok a mohli by si vzájomne pomáhať pri identifikovaní potrieb a riešení rôznych situácií, ktoré pri vzdelávaní vznikajú,“ konštatuje Kriglerová ([audio na stiahnutie](#)).

Dvaja z troch respondentov (62%) podporujú zvýšenie platov učiteľov. Túto požiadavku formulovali viac muži, starší a vysokoškolsky vzdelaní. **Najvýraznejšiu podporu si toto opatrenie získalo v Bratislavskom, Nitrianskom a Trnavskom kraji,** najmenšiu v Žilinskom a Trenčianskom.

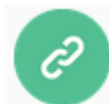
GRAF 3.4 | ČO PODĽA ĽUDÍ TREBA V ZÁKLADNÝCH ŠKOLÁCH ZMENIŤ?

Zdroj: chcemevedietviac.sk | TNS Slovakia pre kampaň Chceme vedieť viac o budúcnosti vzdelávania na Slovensku

fb.com/chcemevedietviac

www.chcemevedietviac.sk

vsetci@chcemevedietviac.sk

Vzdelávanie bude v budúcnosti vo viacerých ohľadoch iné než v súčasnosti, čo ovplyvní aj rolu učiteľa. Podľa verejnosti bude založené na digitálnych technológiách (86%) a bude prebiehať na rôznych miestach, nielen v škole (68%). Takmer polovica opýtaných sa domnieva, že vzdelávanie bude viac zamerané na zručnosti než na vedomosti (48%). **Verejnosť je však rozpoltená v tom, či budú vzťahy medzi učiteľmi a žiakmi v budúcnosti viac partnerské,** pričom najskeptickejší sú v tomto ohľade najmladší respondenti vo veku 18-24 a 25-34 rokov. To, že bude vzdelávanie šité na mieru každému človeku, očakáva vyše tretina (36%) respondentov, no takmer polovica to nepredpokladá (46%).

AUTORI SPRÁVY

Zuzana Zimenová

Peter Drál

Elena G. Kriglerová

O PRIESKUME

Agentúra TNS Slovakia uskutočnila v dňoch 22. 4. – 5. 5. 2015 reprezentatívny prieskum verejnej mienky online metódou. Výberovú vzorku tvorilo 1000 respondentov, ktorí reprezentujú populáciu Slovenska z hľadiska pohlavia, veku (18 - 65 rokov), vzdelania, veľkostných kategórií sídiel a krajského členenia.

Za pomoc pri analýze dát z prieskumu ďakujeme **Jane Kadlečíkovej** z Centra pre výskum etnicity a kultúry.

O KAMPANI

Kampaňou [Chceme vedieť viac o vzdelávaní na Slovensku](#) vyjadruje občianske združenie Nové školstvo vôľu zintenzívniť verejnú diskusiu o vzdelávaní a snahu posilniť hlas detí, rodičov a odbornej verejnosti v procese reformy školstva. Zámery kampane nám pomáhajú naplňovať naši partneri, kolegovia z Nadácie Milana Šimečku a z Centra pre výskum etnicity a kultúry. Postupne sa [k iniciatíve pridávajú](#) aj ďalší jednotlivci a organizácie, ktorí nás v našej práci podporujú a pomáhajú nám ju realizovať.

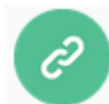
KAMPAŇ REALIZUJE

KAMPAŇ PODPORUJE

fb.com/chcemevedietviac

www.chcemevedietviac.sk

vsetci@chcemevedietviac.sk